

Praha našla „ztraceného Alše“. Hledání fotografie unikátní malby na skle Průmyslového paláce má šťastný konec

19.9.2022 - | Magistrát hlavního města Prahy

„Jsme nesmírně rádi, že se nám podařilo záhadu barevnosti této malby rozluštit a fotografii získat. Nebýt pomoci Pražanů, nebylo by možné nově vznikajícímu levému křídlu Průmyslového paláce vrátit jeho klenot v původní podobě. Paní Richterové i panu Šámalovi proto patří velký dík, protože pomohli zachránit část historické hodnoty této významné památky,“ říká Pavel Vyhnánek, náměstek primátora hl. m. Prahy pro oblast financí a rozpočtu, který má areál Výstaviště Praha na starosti.

Po fotografii vzácné malby Orba a lov nejprve pátrali restaurátoři, avšak bez výsledků. Hledání neulehčil fakt, že před rokem 2008 nebyly masově rozšířené digitální fotoaparáty a jen málokterý fotograf si své fotografie z té doby zdigitalizoval. Dlouhou dobu se proto zdálo, že se nepodaří určit přesnou barevnost této malby. Vše se ale změnilo, když si výzvu v médiích přečetla Kateřina Richterová z Městské knihovny v Praze.

„Když jsem se dozvěděla o hledání fotografie této malby, zkusila jsem její název zadat do vyhledávání v našem knihovním systému a digitální knihovně. Nevěděla jsem, zda na něco narazím, ale podařilo se mi dohledat snímek i jméno jeho autora. Naštěstí jsem na něj na internetu našla i kontakt, který jsem pak mohla předat na e-mail uvedený ve výzvě,“ popisuje Richterová, jak fotografii objevila.

Autor fotografie Petr Šámal byl v roce 2008 studentem dějin umění a pracoval na publikaci s názvem Umění jako dekorace a symbol. Ta se zabývá výzdobou pražských reprezentačních budov a obsáhle se věnuje i Průmyslovému paláci. Šámal pro knihu pořizoval také fotografie a díky tomu, že jeho otec je filmovým kameramanem a profesionálním fotografem, měl k dispozici špičkový digitální fotoaparát. Na knize spolupracoval se svým učitelem Romanem Prahlem a právě na jeho popud fotil na přelomu září a října na pražském Výstavišti.

„Zásluhu na tom, že existuje fotografie této malby, má právě i profesor Prahl. Kdyby to bylo jenom na mně, vydal bych se fotit na Výstaviště nejspíš až někdy na jaře. Takhle jsem však naštěstí stihnul fotografii pořídit zhruba dva týdny před tím, než došlo k požáru celého levého křídla Průmyslového paláce. Fotografie tak vznikla doslova za pět minut dvanáct,“ líčí Petr Šámal.

Jako odměnu za nalezení vzácné fotografie dostali paní Richterová s panem Šámalem pozvání na soukromou prohlídku Průmyslového paláce s architektem rekonstrukce Vladimírem Thielem. Při setkání trojice zjistila, že se již celá léta potkávají ve studovně Paragenesi, tedy specializovaném oddělení Ústřední knihovny, které nabízí ke studiu knihy, noviny, časopisy, plány, výstřižky a další zajímavé dokumenty pojednávající o Praze. Zatímco Richterová zde pracuje, Šámal s Thielem sem chodí studovat vzácné písemnosti.

Fotografie bude sloužit k určení přesné barevnosti nově vznikající malby, kterou vytvoří restaurátor a umělecký sklář Zdeněk Kudláček. Ten využije také originální perokresbu od Mikoláše Alše, kterou zvětší a přenesne na karton. Následně ji speciálními trojbritymi nůžkami rozstříhá tak, že na místě linky vznikne mezera odpovídající olověnému profilu, do kterého se jednotlivá skla vkládají.

Při tvorbě malby mu bude jako vzor sloužit i její „sestra“ s názvem Průmysl a věda z pravého křídla paláce. Ta je aktuálně demontována kvůli čištění a opravám, zároveň ale pomůže s určením barev bordury (okolí hlavního motivu), struktury skla a zejména stylu samotné malby.

„Na zachované vitráži je vidět několik rukopisů. Mistr například maloval obličej, pomocník roucha a učeň stínoval borduru. To je u tohoto řemesla běžná praxe. Malba na skle je totiž skutečná alchymie, kdy je potřeba nejprve nanést barvu a následně ji vypálit na 550 stupňů Celsia. U složitějších částí, jako jsou třeba právě roucho nebo obličej, se tento postup opakuje i třikrát, přičemž se postupně snižuje teplota, aby se předchozí barvy nepropalovaly,“ vysvětluje proces malby Zdeněk Kudláček.

Zatímco styl je u obou maleb totožný, liší se barvy postav, tedy například roucha a vlasů nebo odstínů kůže. Proto bude asi 80 % skel vznikat právě podle nově objevené fotografie od pana Šámala.

Medailonky:

Mgr. Kateřina Richterová

Vystudovala střední knihovnickou školu, na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy pak český, ruský a španělský jazyk a literaturu se zaměřením na vzdělávání. Od roku 1994 působí v Městské knihovně v Praze, a to jako knihovník specialista v Informačním středisku a studovně Pragensií.

Mgr. Petr Šámal, Ph.D.

Vystudoval dějiny umění na FF UK. Zaměřuje se především na interpretaci malířské a sochařské výzdoby ve veřejném prostoru a na uměleckých památkách v Praze. Kromě toho se věnuje také tvorbě výtvarných umělkyní – malířek a sochařek – v 19. století v Čechách. Jako vědec, kurátor a pedagog působí na UK, v Národní galerii a v Uměleckoprůmyslovém museu.

https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_nasla_ztraceneh_o_alse_hledani.html